

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
до аспірантури
за спеціальністю ІЗ «Туризм та рекреація»**

Розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри туризму,
протокол № 15 від 26 червня 2025 р.
Зав. кафедри – проф. Данилевич М.В.
Підпис _____

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 242 «Туризм та рекреація» призначена для вступників, які здобули ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, і розроблена з урахуванням вимог стандарту вищої освіти зі спеціальності 242 «Туризм» для другого (магістерського) рівня вищої освіти затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №209 від 21.02.2022 року.

Мета іспиту полягає у визначенні глибини теоретико-методичної підготовки здобувача, його наукового і культурного світогляду, здатності оволодіти фаховими компетентностями, передбаченими освітньо-науковою програмою, а також уміння виокремлювати і аналізувати проблематику в обраній галузі дослідження. Іспит слугує для оцінювання загального обсягу базових та спеціальних знань, необхідних фахівцю високої кваліфікації для вирішення питань професійної діяльності у сфері туризму.

Вступний іспит проводиться в усній формі у вигляді відповідей на питання екзаменаційних білетів та на додаткові питання членів екзаменаційної комісії.

ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

ТУРИЗМОЛОГІЯ

Туризмологія як соціогуманітарна наука. Основні теорії розвитку туризму. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристичної діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристичної галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туризмології. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.

Гене́за туризмологічного значення. Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання. Перші узагальнення подорожей в античній філософії. Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі».

Становлення науки про туризм. Перший період – доіндустріальний – два накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період (два етапи) – індустріальний - виникнення наукових знань про туризм (два етапи); перший етап (друга половина ХІХ ст.) – створення туризмологічних моделей розвитку туризму, розробка туристичної термінології; другий етап (з початку ХХ ст.) – виникнення національних туризмознавчих шкіл.

Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій. Міжнародна академія туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристична організація та інші. Українська туризмологічна школа.

Теоретико-методологічні складові туризмології. Понятійний апарат туризмології, її тезаурус. Сутність системоформуючих категорій туризмології: «подорож», «подорожани», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристичний продукт», «тур» та ін. Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Складова туризмологічного знання.

Філософія туризму як методологічна концептуальна основа туризмології. Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксеологічна особливості філософського розуміння та інтерпретації феномену туризму. Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект цінності туристичної діяльності.

Діловий туризм. Особливості та форми організації ділового туризму. Переваги ділового туризму. Форми організації ділового туризму. Специфіка конгресного та інсентив-туризму.

Пізнавальний та релігійний туризм. Специфіка організації пізнавальних турів. Особливості пізнавального туризму. Різновиди пізнавальних турів.

Сучасні напрямки релігійного туризму.

Екологічний та пригодницький туризм, хобі-тури, розважальні тури та шоп-тури. Різновиди та функції екологічного туризму (екотуризму). Основні напрями розвитку екологічного туризму. Специфіка пригодницького туризму. Види програм та способи організації хобі-турів та розважальних турів. Шоп-тури як проміжна ланка між діловими і хобі-турами.

СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ

Введення в спортивно-оздоровчий туризм. Вступ. Завдання спортивно-оздоровчого туризму. Особливості спортивно-оздоровчого туризму (СОТ). Характеристика основних видів СОТ.

Туризм – важливий засіб зміцнення здоров'я і гармонійного розвитку. Роль туризму у вихованні молоді. Туризм – важлива галузь в розвитку національної економіки. Туризм і екологія.

Топографічна підготовка туриста та її значення в туризмі. Поняття про карту. Картографія. Рух за азимутом. Вимірювання відстаней. Компас та робота з ним. Дії у випадку втрати орієнтування.

Соціально – психологічні аспекти формування туристичної групи. Психологічні аспекти комплектування туристичних груп. Психологічна сумісність. Психологічний клімат у туристичній групі. Формальні і неформальні групи в туристичному поході. Психологічні аспекти безпеки в туризмі

Пересування в польових умовах. Порядок і режим руху. Рух пішки. Особливості пересування по розчленованій місцевості. Пересування по воді. Долання водних перешкод. Пересування транспортними засобами.

Спорядження. Харчування в туристичному поході. Характеристика основних продуктів харчування. Туристичне кострове і кухонне спорядження. Багаття.

Класифікація масових туристичних заходів. Організація зльотів і змагань. Змагання з окремих видів туризму.

Перша медична допомога в туристичному поході. Основні прийоми і правила надання першої медичної допомоги. Похідна аптечка.

Основні правила поведінки в екстремальних ситуаціях. Фактори небезпеки виникнення екстремальних ситуацій у туристичному поході. Психологічний аспект екстремальних ситуацій і катастроф. Медичний аспект екстремальних ситуацій і катастроф. Втрата продуктів. Втрата спорядження. Втрата води. Аварійне спорядження. Сигнали біди.

ЕКСКУРСОЛОГІЯ

Поняття про екскурсологію. Об'єкт, предмет та завдання екскурсології. Екскурсологія як туризмологічна наука. Об'єкт, предмет та завдання екскурсології. Функції екскурсології.

Історичні етапи розвитку екскурсології. Основні етапи становлення екскурсології як науки. Особливості сучасної екскурсології. Екскурсійна справа в Україні на сучасному етапі.

Загальні теоретично-методологічні основи організації екскурсійної діяльності. Сутність і завдання екскурсійної теорії. Сутність і завдання екскурсійної методики. Специфіка екскурсійного методу пізнання. Напрямки вдосконалення екскурсійної методики.

Екскурсія як педагогічний процес. Структура екскурсії. Професійна майстерність екскурсовода. Організація роботи групи та екскурсовода. Використання вільного часу в екскурсії.

Психологічні основи екскурсійної діяльності. Умови активізації екскурсійного спілкування. Психологія екскурсовода. Психологічний стан екскурсантів.

КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Введення в краєзнавчо-туристичну діяльність. Організація краєзнавчо-туристичної діяльності як навчальна дисципліна, історія розвитку КТД, основні поняття краєзнавчо-туристичної діяльності, розвиток КТД в Україні

Нормативно-правова база та кадрове забезпечення краєзнавчо-туристичної діяльності. Класифікація туристичних організацій, структура організації туризму у Львівській області, нормативно-правова база України, кадрове забезпечення.

Краєзнавчо-туристичні ресурси. Роль краєзнавчо-туристичних ресурсів у туристичній діяльності та їх класифікація, основні принципи туристичного ресурсоведення, туристичні ресурси рекреаційного комплексу Карпат, 7 чудес світу, туристична мотивація, екологічність КТ діяльності.

Організаційні форми туризму. Організаційні форми туризму та основні категорії. Класифікація видів туризму.

Туристична індустрія. Організатори туризму, основні поняття туристичної індустрії, заклади відпочинку для дітей і дорослих.

Організація туристичного походу. Цілі та особливості туристичного походу, організація туристичного походу, основні етапи, рух групи на маршруті, категорійні туристичні походи, основні вимоги до організації бівуаку.

РЕГІОНАЛЬНІ ТУРИСТИЧНІ СИСТЕМИ

Поняття «туристична дестинація». Теоретичні основи функціонування туристичних дестинацій. Сучасні моделі та підходи до вивчення туристичних дестинацій. Класифікація туристичних дестинацій. Динаміка розвитку та існування туристичних дестинацій.

Основні чинники туристичних дестинацій та методологія їх дослідження.

Визначення та класифікація туристичних ресурсів як атрактивної частини туристичних дестинацій. Туристична інфраструктура та її характеристика. Складові туристичного потенціалу та системи його забезпечення. Етапи дослідження туристичного потенціалу та його критерії. Дослідження та моделювання макросередовища розвитку дестинацій. Аналіз та оцінка привабливості туристичних дестинацій. Дослідження існуючих та потенційних туристичних ресурсів в регіонах.

Система та структура управління туристичними дестинаціями. Організація, принципи і методи управління туристичними дестинаціями. Сутність функцій управління туристичною дестинацією. Стратегія державного, регіонального та місцевого управління туристичними дестинаціями.

Напрямки та інтенсивність інтеграційних процесів у туризмі та їх вплив на розвиток туристичних дестинацій. Оцінка ефективності мереж для туристичних дестинацій, мережева взаємодія та функції.

Планування розвитку туристичних дестинацій та його основи. Чинники, що впливають на процеси стратегічного планування розвитку туристичних дестинацій. Специфіка та етапи стратегічного планування туристичних дестинацій. Концепції стратегічного планування туристичних дестинацій на регіональному рівні.

Туристичні кластери, їх сутність, концепції та особливості формування. Кластери, як інструмент збільшення конкурентоспроможності регіону. Характеристика туристичних кластерів та стадії їх розвитку. Основні форми та методи стимулювання розвитку туристичних кластерів у світовій практиці. Кластеризація сфери туризму, як один із перспективних напрямків розвитку економіки України.

Характеристика туристичних дестинацій в Україні на регіональному рівні.

Питання для підготовки

1. Понятійний апарат туризмології, її тезаурус.
2. Сутність системоформуючих категорій туризмології: «подорож», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристичний продукт», «тур» та ін.
3. Принципи, методи та функції туризмології.
4. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства.
5. Складові туризмологічного знання.
6. Основні теорії розвитку туризму.
7. Теоретико-методологічні засади туризмології.
8. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.
9. Філософія туризму як методологічна концептуальна основа туризмології.
10. Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксеологічна особливості філософського розуміння та інтерпретації феномену туризму.
11. Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям.

12. Аксіологічний аспект цінності туристичної діяльності.
13. Територіальна організація туризму, принципи розміщення туристичних ресурсів.
14. Проблеми мотивації туристичної діяльності.
15. Структура соціології туризму.
16. Туризм як соціокультурний інститут.
17. Сучасні підходи до організації туристичного обслуговування.
18. Конгресний туризм.
19. Інсенсив-туризм, основні особливості.
20. Особливості пізнавального туризму.
21. Специфіка організації пізнавальних турів.
22. Напрямки та особливості організації сучасного релігійного туризму.
23. Різновиди та функції екологічного туризму.
24. Специфіка пригодницького туризму.
25. Особливості організації хобі-турів.
26. Особливості організації розважальних турів.
27. Соціальне значення масового розвитку активного туризму.
28. Топографічна підготовка туриста та її значення в туризмі.
29. Завдання та особливості спортивно-оздоровчого туризму.
30. Організаційні форми туристичних заходів.
31. Загальна характеристика основних видів спортивно-оздоровчого туризму.
32. Туристичні маршрути: поняття та види.
33. Методичні принципи розробки туристичних маршрутів.
34. Групове та особисте спорядження для походів різної категорії складності.
35. Класифікація масових туристичних заходів.
36. Організація зльотів і змагань.
37. Змагання з окремих видів туризму.
38. Навчально-тренувальні комплекси. Тренінги.
39. Перша медична допомога в туристичному поході.
40. Оцінка загального стану потерпілого, локалізації і характеру ушкодження.
41. Основні прийоми і правила надання першої медичної допомоги.
42. Обов'язки санінструктора в туристичному поході. Похідна аптечка.
43. Соціально-економічна роль туризму.
44. Фактори розвитку міжнародного туризму.
45. Форми ринкових структур у туризмі.
46. Об'єкт, предмет та завдання екскурсології.
47. Історичні етапи розвитку екскурсології.
48. Екскурсійна справа в Україні на сучасному етапі.
49. Функції екскурсології.
50. Сутність і завдання екскурсійної теорії.
51. Сутність і завдання екскурсійної методики.
52. Специфіка екскурсійного методу пізнання.
53. Структура екскурсії.
54. Організація роботи групи та ексурсовода.

55. Використання вільного часу в екскурсії.
56. Психологічні основи екскурсійної діяльності.
57. Невербальні засоби спілкування екскурсовода.
58. Мовний етикет екскурсовода.
59. Основні принципи туристичного ресурсознавства.
60. Туристичні ресурси рекреаційного комплексу Карпат.
61. Туристичний потенціал. Види туристичного потенціалу.
62. Організаційні форми туризму та основні категорії.
63. Класифікація видів туризму: рекреаційний, спелео-, агротуризм.
64. Класифікація видів туризму: релігійний, спортивний, дайвінг.
65. Організатори туризму: тур оператор і турагент.
66. Класифікація закладів відпочинку.
67. Безпека при проведенні турпоходу.
68. Комплектування харчів у турпоході.
69. Основні вимоги до організації біваку.
70. Нові підходи в дослідженні географії туризму.
71. Теорія стадій економічного зростання (теорія розвитку туризму) за У.Ростоу.
72. Суть теорії периферії в розвитку туризму (за В. Крісталлером).
73. Теорія циклів еволюції туристичного простору.
74. Теорія двох туристичних секторів.
75. Модель сприйняття туристичного простору. Модель рекреаційної системи.
76. Концепція розвитку туризму як зустрічі культур.
77. Концепція туристичної урбанізації.
78. Методи дослідження географії туризму.
79. Різновиди оцінок туристичних ресурсів та їх суть.
80. Сучасні моделі та підходи до розвитку туристичних destinations.
81. Особливості державного, регіонального та місцевого управління туристичними destinations.
82. Туристичних destinations на прикладі регіону.
83. Класифікація туристичних destinations.
84. Туристичні destinations Карпатського регіону.
85. Туристичні destinations Західно-Подільського регіону.
86. Туристичні destinations Північно-Поліського регіону.
87. Туристичні destinations Придніпровського-Центрального регіону.
88. Туристичні destinations Причорноморського регіону.
89. Туристичні destinations Східного регіону.
90. Туристичні destinations Кримсько-Причорноморського регіону.

Рекомендована література

1. Бабарицька В. К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Київ, 2009. 288 с.
2. Голод А. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування : монографія. Львів : ЛДУФК, 2017. 340 с.
3. Гринів О.І. Філософія туризму. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: ЛДУФК, 2017. 191с.
4. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. Київ : Слово, 2006. 372 с.
5. Корж Н.В., Басюк Д.І. Управління туристичними дестинаціями: [підручник]. Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.
6. Кузик С.П. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 254 с.
7. Любіцева О. О. Методика розробки турів : навч. посібн. Київ : Альтерпрес, 2003. 104 с.
8. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Київ : «Альтерпрес», 2005. 436 с.
9. Мазаракі А.А., Ткаченко Т.І., Мельниченко С.В. та ін. Туристичні дестинації (теорія, управління, брендинг): [монографія]. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 388 с.
- 10.Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: [монографія]. Київ: Київ. нац.. торг.-екон. ун-т, 2009. 2-ге видання. 463 с.
- 11.Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії, бізнесу. Київ : КНТЕУ, 2009. 462 с.
- 12.Федорченко В.К., Пазенюк В.С., Кручек О.А. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія. Київ : Академія, 2013. 368 с.
- 13.Цесьців Д., Худоба В. Геопросторова організація туристичних ресурсів (на прикладі Вінницької області): монографія. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. – 168 с.